

**ВИКОРИСТАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ІЗ СОМАТИЧНИМ
КОМПОНЕНТОМ У ТЕКСТАХ РІЗНИХ СФЕР
ДЛЯ ВІДОБРАЖЕННЯ РОЗУМОВИХ ПРОЦЕСІВ ЛЮДИНИ**

Стаття присвячена фразеологічним одиницям із соматичним компонентом, які використовуються у текстах технічної, політичної та спортивної сфер. Основна увага спрямована на їх метафоричне значення, тому що назви частин тіла людини як елементи лексичної системи мови є найдавнішими та часто вживаними. Фразеологізми з соматичним компонентом відображають поведінку, характер, риси, психічне та соціальне становище людини, фізичні якості індивіда у зазначених сферах.

Ключові слова: фразеологія, соматизм, ідіома, фразеологічні одиниці, антропоморфізм, неологізм, метафоризація.

Решетова О. Г. Использование фразеологических единиц с соматическим компонентом в текстах различных сфер для отображения мыслительного процесса человека. Стаття посвящена фразеологическим единицам с соматическим компонентом, используемых в текстах технической, политической и спортивной сфер. Основное внимание направлено на их метафорическое значение, так как названия частей тела человека, как элементы лексической системы языка, являются древнейшими и часто применяемыми. Фразеологизмы с соматическим компонентом отражают поведение, характер, черты, психическое и социальное положение человека, физические качества индивида в упомянутых выше сферах.

Ключевые слова: фразеология, соматизм, идиома, фразеологические единицы, антропоморфизм, неологизм, метафоризация.

Reshetova O. G. The Use of Phraseological Units with Somatic Component in the Texts of Different Spheres for Displaying the Mental Human Process. The article deals with phraseological units with somatic component in the texts of technology, politics, sport which being of a high-frequency, are divided into a number of thematic groups, which are inclined to temporal dynamics and are the material substratum of human consciousness. The main attention is focused on their metaphorical meaning because the names of the parts of human body as elements of the lexical system of the language are the oldest and frequently used ones. Idioms with somatic component reflect the behavior, character, mental and social status of a person, the physical qualities of an individual mentioned in above-mentioned areas.

The development of idiomatic terms with somatic component related to the field of corporeality actualizes the emergence of new thinking and promotes means of idiomatic expression, which are widely used as the phraseological units are the quintessence of national experience "and the archive history of the human spirit and life". Everyday consciousness is manifested in the fact that the idea of the human body underlies anthropomorphism, contributing remove of old phraseologisms and as a result we can observe a unique case of intensive evolution of the language. Bright metaphORIZATION can be illustrated in the texts of newspaper articles that match pragmatic aim at creating some evaluative attitude to the described events, especially in the age of information technology. Phraseologisms and somatisms are inexhaustible source in transforming public discourse. For the needs of society new words and set expressions are created because "human factor" is involved in linguistic researches with the purpose to study how human – the representative of a certain culture – uses a language as a means of communication. The investigation results in finding out that now semantic processes are activated due to metaphORIZATION of different terms belonging to various fields of knowledge and common vocabulary and the English language has become donor for other languages because of its multicultural.

Keywords: phraseology, somatism, idiom, phraseology units, anthropomorphism, neologism, metaphor.

Метою статті є дослідження функціонування фразеологічних одиниць із соматичним компонентом у текстах технічної, політичної та спортивної сфер. Наявно те, що саме в засобах масової комунікації розвиваються тенденції використання образної фразеології сучасної англійської мови. Все більш поширеною формою спілкування стають засоби масової інформації, розвиток фразеологічних термінів із соматичним компонентом, що мають відношення до сфери тілесності, робить актуальним появу нового мислення, сприяє становленню засобів фразеологічного вираження, яке доступне загалом та це не випадково, тому що фразеологічні одиниці – квінтесенція національного досвіду, «архів історії людського духу та буття» [Czerwińska 2008, с. 56].

Завдання дослідження – виявити частотність використання фразеологічних одиниць у текстах технічної, політичної та спортивної сфер, які дозволяють говорити просто про складні явища, не докладаючи зусиль для декодування повідомлення, тому розвиток науки, засобів масової інформації, високих технологій вплинув на розширення старих і появу нових галузей номінації. Так, буденність свідомості проявляється в тому, що уявлення про людське тіло лежать в основі антропоморфізму, що сприяє безжалісному видаленню слабких і

застарілих фразеологізмів, в результаті чого можна спостерігати унікальний випадок інтенсивної та швидкої мовної еволюції та концептуалізації світу.

Предметом дослідження в даній статті обрані фразеологічні одиниці з соматичним компонентом, які використовуються у текстах технічної, політичної та спортивної сфер.

Об'єктом дослідження є функціонування фразеологічних одиниць із соматичним компонентом у цих сферах.

Яскрава метафоризація відбувається в суспільному та культурному житті, в текстах газетних статей, що відповідають заданій прагматичній цілі, створенню певного оцінного ставлення до описуваних подій, особливо в добу стрімкого розвитку інформаційних технологій і засобів передачі інформації. Тому використання соматизмів для яскравого стилістичного забарвлення та новизни при вживанні цих мовних форм, навіть за рахунок відхилення їх від стандартного призначення, стає дедалі очевиднішим, і перевагу отримують нові символи як джерела незвичайного, що прискорює та інтенсифікує реакцію сприйняття. Це пов'язано зі здатністю свідомості гостро реагувати на фразеологізм, вжитий без зміни, тобто «механізм створення вводить в зміст свідомості тільки не негативну інформацію, а тому незмінну інформацію перестає усвідомлювати» [Аллахвердов 2001, с. 25].

Розглянемо як це відбувається на прикладі з журналу *The Economist: Bill Clinton is a hero for many in the Labour Party. When the Senate acquitted him, left-leaning Britain cheered. But if he had been British, and Monicagate had unfolded in Number 10, Mr. Clinton would have been obliged to fetch his coat long before the dress was out of the closet. A skeleton in the closet* (скелет у шафі). Кореляція *Monicagate-Watergate* (Вотергейтський скандал 1972 р.) була майстерно використана саме в цьому прикладі, тому ця метафора політичного скандалу стала популярною в західному світі, метафоризованим елементом якої виступає компонент *gate*.

Саме достроковою відставкою Ніксона Річарда закінчився Вотергейтський скандал, а скандал із Монікою Левінські, в свою чергу, спричинив за собою початок процедури імпичменту в 1998 р. іншого американського президента – Білла Клінтона та мало не коштував йому президентського крісла, хоча у випадку з Біллом Клінтоном до відставки справа не дійшла, тому що за рішенням Сенату імпичмент був відхилений. Буквалізація компоненту *closet*, яку ми бачимо в наведеному вище прикладі, сталася у складі трансформованого фразеологізму, це спричинило розширення компонентного складу ідіоми шляхом залучення додаткових елементів цього фрейму: *dress* та *coat*. Ці два елементи є метафорами та не розуміються буквально, вони слугують створенню інтенціональних прихованих смислів: таким чином, плаття Моніки Левінські є одним з ключових елементів скандалу, а пальто, яке забирають з шафи, як символ відходу з посту – відставки президента.

Перейдемо до інших показових, на наш погляд, прикладів трансформації ідіом: *But our Jack hadn't kept his nose clean, being the sort of bloke who was born with somebody else's silver spoon in his fist if not his mouth* [ССАЕ]. В цьому прикладі є не одна, а дві ідіоми одразу та два види змін аксіологічного компоненту висловлювання. Перша не містить трансформації – *keep your nose clean* (to avoid getting into trouble or doing anything illegal) [ССАЕ], друга зазнала значних змін завдяки істотному розширенню компонентного складу – *be born with a silver spoon in one's mouth* (to be son or daughter of a very rich family) [LDCE, с. 1257], що порушило структурну цілісність ідіоми.

Друга ідіома розкриває значення першої і інтенсифікує негативну оцінку поведінки Джека: він був бешкетником, який любив помахати кулаками, тому ходив із розбитим носом. Додавання компонента кулак є обгрунтованим, оскільки пов'язано зі змістом першої ідіоми *Jack hadn't kept his nose clean* – Джек постійно потрапляв в неприємності та був не в ладах із законом. Сенс ідіоми, що Джек народився з чужою срібною ложкою в кулаці, наводить на думку, що він встиг її у когось забрати, компоненти ідіоми *be born with a silver spoon in one's mouth* говорять про напористість і чіпкість, а не про шляхетне походження.

В журналі *The Economist* ми знаходимо інший приклад, де відбувається заміна компонента *heart* на *doubts*, що свідчить про буквально розуміння цього виразу: *But Mr. Obama's speech this week will not persuade many people that he has the unwavering resolve to*

win this war, for he wore his doubts on his sleeve. Фразеологізм *wear your heart on your sleeve* відноситься до числа так званих «шекспіризмів» («Отелло»). У сучасній мові воно означає – *to make your feelings and opinions obvious to other people*, відкрито висловлювати свої думки та почуття [LDCE]. Фразеологізм *heart on your sleeve* свідчить, що Обама не висловив твердого наміру виграти війну та буквально виставив на загальний огляд свої сумніви.

Ідея протистояння в політичному сенсі, під час передвиборчої компанії висловлюється за допомогою фразеологічних одиниць (*to go head to head, to go toe to toe*), фонові категоризація яких підпадає під сферу боксу, наприклад: *The Labour leadership hopefuls will go head-to-head today in the first of the contest's hustings; Going toe to toe with his brother Ed has put some welcome fire into David Miliband's campaign, argues Matthew d'Ancona; to stuff a ballot box* – заповнювати виборчу урну фальшивими бюлетенями; *to use the ballot box* – скористатися виборчою скринькою, тобто вирішити проблему шляхом виборів, наприклад: *To give more votes to a candidate in an election than there are people who actually voted for him. It is a crime to stuff the ballot box* [CCEA].

Фразеологізми функціонують у мові як аксіологічні моделі, а їх трансформація, тобто буквализація, розширення компонентного складу, заміна компонентів ведуть до посилення образності, до появи нових смислів, наповнення фразеологічних одиниць новим змістом при збереженні лексикограматичної цілісності. Наприклад, фразеологічний вираз «*her face is her fortune*», який ми зустріли в наступному заголовку «*How Isabella proved her face is still her fortune at 50*» поєднує два семіотичних плани англійського виразу «*her face is her fortune*». Так як мова йде про Ізабеллу Росселліні, яка є рекламним обличчям косметичної компанії Lancôme, ми бачимо, як використовується прийом подвійної актуалізації «все її багатство тільки в красі», так і пряме значення його компонентів «обличчя – джерело її багатства».

При утворенні соматичних субститутів, як об'єктів порівняння у свідомості сучасної людини, вживаються слова та поєднання слів, що позначають найближче оточення людини: різні машини, механізми, наприклад: *передній бампер* – жіночі груди. Це є сенсоутворювальним фактором культурних явищ, а тілесні метафори відображають індивідуальні розумові процеси людини. Дієслова: **читати, писати, бити, ламати, іти, плисти, кидати, мчати, цілувати** та будь-які ми використовуємо для співвідношення з діями машин, наприклад: пароплав пливе, магнітофон записує, поїзд іде, сканер читає, машини, наприклад при аварії поцілувалися, тому що ці висловлювання зіставляються з машинами по аналогії з людським тілом. Тільки згодом вони стали метафорами, що описують машини, бо спочатку були призначені для позначення тілесних станів і дій. Вживаючи непряме позначення частин свого тіла, людина порівнює свої ж творіння з «машинними» метафорами.

Прикладом можуть слугувати наступні вирази: «палець машини», «коліно механізму», «ніс корабля», або кулінарні вироби – «булочки» маючи на увазі жіночі груди, «батони» сідниці. Створений людиною предметний світ слугує своєрідним продовженням і доповненням людського тіла, наприклад, знаряддя та засоби, що застосовуються у виробничій діяльності (комп'ютерні системи, машини, верстати тощо). На сучасному етапі розвитку цивілізації виникли різноманітні предмети побутової техніки від найпростіших (супутникова навігація, холодильник, телевізор, комп'ютер тощо) до найскладніших (заводи, дороги, транспортні засоби, спортивні споруди тощо). Навіть для культурного досвіду народів далеких від цивілізаційних цінностей фразеологічні одиниці з соматичним компонентом є універсальними.

Наприклад, за даними К. J. Franklin [Franklin 2003, с. 5], збереглися невіддільні впливу цивілізації куточки дикої природи, численні унікальні племена, які лише в 1960 році побачили автомобіль і, зіткнувшись із необхідністю концептуалізації і категоризації нової для них «істоти», вони її олюднили. Так, кузов авто це його «шкіра» *body of car (skin)*, фари – «очі» *headlights (eyes)*, переднє скло – «лоб» *windshield wipers (eye lids)*, дзеркала бокового виду – «вуха» *mirrors (ears)*, коробка передач – «серце» *gearbox (heart)*, амортизатори – «нирки» *shock absorbers (kidneys)*, паливний бак – «рот» *fuel tank (mouth)*, система проводів – «вени»

wiring/ fan (veins) тощо [Franklin 2003, с. 1]. Це дуже примітивне уявлення про зовнішню далеку цивілізацію, та фразеологічні одиниці з соматичним компонентом зайвий раз доводять, що базовий тілесний досвід є універсальним для більшості культур.

Мова, як зазначалося, негайно відгукується на все, що відбувається в житті людини, а серед соматизмів-неологізмів ми знаходимо нові значення, що позначають зовнішні пристрої, які в тій чи іншій мірі замінюють функції тіла людини, наприклад: *brain* – комп'ютер; *ears* – портативний радіоприймач; *hand* – інструмент «рука» форма курсора миші, що служить для переміщення графічного об'єкта на екрані монітора; *superbrain* – потужний комп'ютер тощо. Існує безліч прикладів слів, похідних від найменувань тіла та його частин. Людям властиво переносити знання про своє тіло на інші об'єкти навколишнього світу, наприклад, кажучи про те, що «камінь лежить під столом» *the stone is under the table*, вони описують його місце розташування як «в животі» *in the belly* [Lakoff 1987 с. 313]. Результатом метонімічних і метафоричних переносів стало багато найменувань, наприклад: *face* (циферблат, фасад), *finger* (шрифт), *tooth* (зубець) тощо. Завдяки лінгвокреативній здатності людини, для яскравості вираження, доступності сприйняття тілесний досвід переноситься на інші соціальні практики, тому при описі дій і подій ми залуцаємо метафоричні звороти: маючи на увазі співпрацю – розмова називається *heart-to-heart* (сердечна), ми говоримо *shoulder to shoulder* (пліч-о-пліч) – близькість розташування, яке позначається цим словосполученням, *head to head* (лоб в лоб) – зіткнення тощо.

Треба зазначити, що життя не стоїть на місці: воно неблаганно рухається вперед, а разом з ним відбувається і розвиток сучасної англійської мови, яка постійно модернізується, доповнюється новими елементами та нарощує темпи свого вдосконалення. Це стосується і постійної динаміки та змін, яких зазнає англійська мова, в результаті розвитку різних видів спорту як самоцінного пласту культури та буття, виникають нові поняття, які використовуються в цій галузі. На потребу суспільства здійснюється створення нових слів та стійких поєднань, тому що «людський фактор» залучений в лінгвістичні дослідження з метою вивчення того, як людина – представник певної культури – використовує мову як засіб комунікації» [Катермина 2004, с. 4]

Спорт – це «особливий вид комунікації, який виникає як реалізація фізіологічних, духовних, інформаційних, рекреативних та інших видів потреб учасників спортивної практики. Сучасний спорт може бути розглянутий і як явище культури (насамперед фізичної), і як окрема галузь мовного спілкування, і як розділ журналістики» [Гутцайт 2012, с. 8] Загальний процес збагачення номінативного фонду сучасної англійської мови забезпечує підвищена емоційність спорту, тому що для англійця спорт – це сенс життя, символ його досягнень. В Англії футбол – більш ніж просто спорт, це символ національної єдності, культурний пласт, особливий спосіб життя. Спортивні вирази постійно змінюються, мова реагує навіть на таке явище, як поведінка футбольних фанатів, які породили рух антифанатів. З'явилася неологічна одиниця «*anti-foot*», що описує людину або групу, яка активно проявляє негативне ставлення до футболу) [Wordsy].

Сфера спорту насичена своїми термінами та, звичайно, ідіомами. Більшість фразеологічних одиниць відносяться до ідеофразеологізмів, хоча в першу чергу вони є спортивними термінами та ознаками активності спортсменів та їхньої вмотивованості на перемогу. *Keep your eye on a ball* – дослівно «тримай очі на м'ячі, не спускай очей з м'яча». Аналог – «тримай руку на пульсі». Вважається, що спортсмен, який контролює м'яч максимально сконцентрований: *In this job it's important to keep your eye on the ball at all times. Bodyguards must always keep their eye on the ball. "They need to keep their eyes on the ball over the next 12 months or so", the senior administration official told me* [ССАЕ]. Враховуючи, що сучасний бокс народився в Англії на початку XVIII ст., а перша його поява датується ще до 688 р. до н.е., саме цей вид спорту призвів до появи фразеологізмів в англійській культурі. Вони здатні викликати у реципієнтів яскраві асоціативні зв'язки, наприклад: *to box the ears (to strike the ears hard, usually as punishment); I've a good mind to box your ears.*

Ідіоматичних виразів про поразку більше, ніж про перемогу, наприклад: *Take it on the chin – to accept a difficult or unpleasant situation without complaining – used to show approval* – стійко витримати що-небудь. *Atkinson took it all on the chin, though some members of his team were very upset by the criticism they received* [Thinkenglish]. Ступень напруження підкреслюють ідіоми: *It's neck and neck – if two competitors or groups are neck and neck in a competition or race, they are level with each other* [LDCE] – майже врівень. Цей вислів використовується, коли коні скачуть, не відстаючи один від одного, в такій ситуації важко визначити, хто прийде першим.

Вираз переосмислюється та набуває друге значення – в рівному становищі, не відстаючи, наприклад: *In 1960 Kennedy and Nixon ran neck and neck in seventy-one of northeast Texas 'seventy-two counties* [LDCE]. Цим прикладом демонструється інше значення, яке функціонує в політиці, коли кандидати в президенти перебувають у рівному становищі та не відстають один від одного, подібно коням на скачках, які йдуть ніздря в ніздрю. Вживання фразеологічної одиниці *lose (win) by a neck* – відстати (випередити) на голову (кінний спорт) ширше, тому що сталася метафоризація його значення, у побут увійшло значення – трохи відстати, внаслідок цього програти, наприклад: *I know, and the worst of it is that I only lost by a neck; the other fellow beat me by three marks* [Thinkenglish].

Існують ідіоми, які з'явилися завдяки грі в гольф, наприклад, із соматизмом – *head*. *Dimplehead*: той, хто є завзятим гравцем у команді або любитель гри в гольф. У даній одиниці компонент *head* шляхом словоскладання був доданий до слова «западина» – лунка, поглиблення; *edhead*: one who is a proud and enthusiastic fan, as in NASCAR driver Carl Edwards – шанувальник, сповнений гордістю та ентузіазмом з приводу виступу гонщика Карла Едвардса. Спостерігаємо приклад злиття компонента *head* з усіченням прізвища Edwards. Зауважимо, що в обох прикладах компонент *head* має значення *person* – людина; *dimplehead*: one who is an avid player or fan of the game of golf – затятий гравець або шанувальник гольфу; *fantasier*: a hard-core fantasy sports fan. Devout follower of fantasy sports [Merriam-Webster].

Треба зазначити, що в більшості випадків відбувається метафоризація першого спортивного значення, утворюючи друге переносне значення, яке функціонує в різних сферах мови. Особливістю спортивних фразеологізмів із соматичним компонентом є наявність дієслова в їх складі, через те, що спорт – це рух, а рух може виражатися тільки за допомогою дієслова. Тому більшість фразеологізмів спортивної сфери включають в себе дієслово, наприклад: *to have a ball at one's feet; to lead with one's chin; to skin the cat; to take smth right on the chin; to hit between the eyes*.

Висновки. Розглянувши фразеологічні одиниці з соматичним компонентом у текстах технічної, політичної та спортивної сфер, можемо зробити висновок, що мова реагує на всі зміни, фіксуючи появу нових форм і слів, діалектику пізнання мовного світу. Фразеологічний фонд сучасної англійської мови характеризується образністю та національно-культурною своєрідністю та є потужним етно- та лінгвоментальним кодом англомовної спільноти, а їх образна інтерпретація у сучасних текстах технічної, політичної та спортивної сфер зумовлена загальною спрямованістю сучасних розвідок на інноваційний потенціал мови у царині сучасної лінгвістичної науки, де значна увага приділяється образно-асоціативній частині фразеологічних одиниць із соматичним компонентом.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в поглибленні вивчення фразеологічних одиниць, які постійно змінюються, що впливає на розвиток сучасної англійської мови в текстах інших сфер.

Література

- Гутцайт Р. Л. Спортивное комментирование и его роль в медиатизации (на примере спутниковой телекомпании «НТВ-Плюс»): автореф. дис. ... канд. филол. Наук : 10.01.10 / Р. Л. Гутцайт. – М., 2012. – 18 с.
- Катермина В. В. Номинации человека : национально-культурный аспект (на материале русского и английского языков) / В. В. Катермина. – Краснодар : КубГУ. 2004. – 250 с.
- Овсянникова Е. Структурно-семантические особенности спортивной фразеологии современного английского языка [Электрон. ресурс]. – Режим доступа : <http://www.allbest.ru/referat> – 05.02.09
- SSAE : Corpus of Contemporary American English [Электрон. ресурс]. – Режим доступа : <http://corpus2.byu.edu/coca/>

- Czerwińska Ż.* Национальный и интернациональный аспект русской и польской фразеологии, эксплицирующей невербальные средства коммуникации. – Gdańsk, 2008.
- Lakoff, G.* Women, Fire and Dangerous Things. What Categories Reveal About the Mind [Text] / G. Lakoff. – Chicago : University of Chicago Press, 1987.
- LDCE : Longman Dictionary of English Language and Culture : Third edition, updated reprint. – London : Pearson. Education Limited, 2008. – 1620 с.
- Franklin, K. J.* Some Kewa Metaphors : Body Parts as Automobile Parts [Электронный ресурс] / K. J. Franklin // SIL International. – 2003. – Р.1-8. – Режим доступа : chrome-extension://ilhpadfjlmhfdgdbefpinebijmhjijpn/http://www-01.sil.org/silewp/2003/silewp2003-005.pdf.
http://wordsy.smyt.ru/set/1737/?page=1.
http://thinkenglish.me/phrases/take-it-on-the-chin.html.
- Merriam-Webster : http://nws.merriam-webster.com/opendictionary/newword_display_alpha.php?letter=Di&last=70
(Матеріал надійшов до редакції 14.09.17)

УДК: 811.112.2:81'37

РОМАНОВА Н. В.

(Херсонський державний університет)

НАЗВИ ПРОФЕСІЙ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ: СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТ

Статтю присвячено лексикографічній семантиці професій у сучасній німецькій мові. Простежено динаміку семантичного розвитку поняття «Beruf». Виокремлено функціонування найменувань феномену, запропоновано лексико-семантичну класифікацію професій етносу, висвітлено гендерний та культурний компоненти, відповідно.

Ключові слова: професія, цінності, праця, семантика.

Романова Н. В. Название профессий в современном немецком языке: семантический аспект. Статья посвящена лексикографической семантике профессий в современном немецком языке. Прослежена динамика семантического развития понятия «Beruf». Выделено функционирование наименований феномена, предложено лексико-семантическую классификацию профессий этноса, освещены гендерный и культурный компоненты, соответственно.

Ключевые слова: профессия, ценности, труд, семантика.

Romanova N. V. Names of Professions in Contemporary German: Semantic Aspect. The article is devoted to lexicographic semantics of professions in contemporary German language. The concept of «Beruf» is a relatively new entity (17th century). Its nature is dual: sacred-social. The sacredness of Beruf is determined by Christian traditions; sociality is associated with the cultural and historical development of mankind in general and ethnos in particular. The present adds to this concept economic and cultural factor. An economic factor involves industrial relations and material and spiritual values, cultural emphasis on the individual's education, communication styles, and ability to differentiate the latter. The essence of the nature of Beruf is revealed primarily through work, labour and the field of activity. Functioning of the names of the profession is represented as follows: commonly used vocabulary, terms, historicisms, archaisms, the combination of elements of a particular function, stylistically marked linguistic units. In this case, tokens can be both monosemants and polysemants. Polysemic nominative neutralizes (linguistic, stylistic, communicative, situation-objective, etc.) context.

Social mobility of a person in a society allows her to change her social status, which contributes to the comprehensive development of her abilities. On the other hand, opportunities for implementing these abilities are limited by gender. Under gender we understand the whole set of properties (socio-biological characteristics) of the individual, through which people define the concepts of «man», «woman». The markers of purely «men's professions» and purely «women's professions» are highlighted. The markers of the «men's professions» include the components: -mann, -man, -herr, «women's professions» contain components -frau, -mädchen. The transformation of the men's profession into the profession of a woman ensures the suffix of feminine -in. A lexical-semantic classification of the investigated phenomenon is proposed.

Key words: profession, values, work, semantics.

У сучасній лінгвістичній науці дослідження із лексичної семантики посідають одне із чільних місць (праці А. Д. Апресяна, А. Вежбицької, О. О. Залевської, В. В. Левицького, М. М. Маковського, О. Д. Огуя, Н. В. Романової, Ю. С. Степанова, В. Г. Таранця, Т. В. Топорової, Н. П. Тропіної, М. П. Фабіан, Т. Шіппан та ін.).

Ілюстровані й інші автори висвітлюють специфіку значення і смислу, особливості омонімії і полісемії, моделюють і реконструюють мовну картину світу певного етносу або певної нації. Осмислення лексичної семантики як системи веде до розуміння розвитку словникового складу мови, дає змогу простежити вектори цього розвитку та спрогнозувати якість семантичних процесів і змін. Назви професій сучасної німецької мови відображають усі ділянки освоєної реальної дійсності людиною, розкривають культурно-виробничі відношення і норми цивілізованого буття.